

Języki sąsiada w przedszkolach w Saksonii Nachbarsprachen in Kitas in Sachsen (NiKiS)

Partnerstwo/Spotkania z placówką z kraju sąsiada

- Dlaczego warto podjąć współpracę z przedszkolem z kraju sąsiada?
- Jak ciekawie urozmaicić współpracę międzykulturową?
  - Spotkania
  - Projekty
  - Dbanie o kontakt „w międzyczasie“
  - Wymiana doświadczeń w kadrze pedagogicznej
  - Poznawanie języka poprzez wymianę doświadczeń specjalistów
- Jak sprawić, żeby spotkania stały się pozytywnymi interkulturowymi doświadczeniami?

Nagłówki są połączone z odpowiednimi rozdziałami. Wyróżnione fragmenty tekstu i adresy internetowe również prowadzą do odpowiedniej witryny internetowej.

Dlaczego warto podjąć współpracę z przedszkolem z kraju sąsiada?

Przedstawiamy Państwu (co najmniej) 10 powodów¹:

- dzieci w wieku przedszkolnym poprzez zabawę szybciej pokonują bariery językowe i bez problemu nawiązują nowe znajomości
- dzięki regularnym kontaktom z rówieśnikami z kraju sąsiedniego, dzieci uczą się wzajemnej tolerancji i zrozumienia, że każdy człowiek jest wyjątkowy
- wspólna zabawa z dziećmi z kraju sąsiada zapobiega ksenofobii i powielaniu uprzedzeń
- dzięki wspólnym projektom z przedszkolami partnerskimi dzieci poznają tradycje i kulturę nie tylko kraju sąsiada, ale również własnego regionu
- kontakt z rówieśnikami z kraju sąsiedzkiego zachęca dzieci do nauki języków obcych oraz do przyswajania różnorodnych strategii komunikacji werbalnej i niewerbalnej
- współpraca transgraniczna przedszkoli angażuje również rodziców, ponieważ doświadczenia dzieci mają pozytywny wpływ na ich nastawienie do kraju sąsiada
- współpraca z przedszkolem partnerskim inspirowuje pedagogów i pomaga im realizować cele stawiane przez plany edukacyjne oraz zakorzenić ich realizację w regionie
- oferty wielojęzyczne wzmacniają profil przedszkola i zwiększają jego atrakcyjność w regionie
- projekty transgraniczne przekazują dzieciom, że życie w regionach przygranicznych od wieków kształtowane jest przez kulturę i językową różnorodność
- porozumienie międzykulturowe opiera się na doświadczeniach poszczególnych osób, na przyjaźniach, które mogą się rozwijać już od najmłodszych lat.
- i wiele więcej ...

---

¹ oparte na: niemiecko-czeskim projekcie w okresie przedszkolnym. Najlepszy przykład. Koordinierungszentrum Deutsch-Tschechischer Jugendaustausch Tandem, Regensburg 2011 (tłum. Centrum Koordynacyjne Niemiecko-Czeskiej Wymiany Młodzieży Tandem, Regensburg 2011)

Jak ciekawie urozmaicić?

Spotkania

Wzajemne wizyty w placówce kraju sąsiedzkiego są oczywiście szczególnym wydarzeniem dla wszystkich zaangażowanych. Jest to możliwość spotkania sąsiada i poznania jego języka i kultury. Najważniejsze nie jest przygotowanie dla dzieci czegoś wyjątkowego i skupianie się na najdrobniejszych szczegółach. Dla pomyślnych doświadczeń międzykulturowych kluczowe jest stworzenie dla ludzi z obu krajów wielu możliwości i okazji do wspólnych działań i interakcji. Oto kilka pomysłów:

- Spędźcie jeden dzień wspólnie z dziećmi z kraju sąsiedzkiego, zachowując przy tym codzienną rutynę: poranne spotkania w kręgu, przygotowanie śniadania, wspólne majsterkowanie i granie .... pozwólcie Państwo dzieciom na naturalne i nieformalne interakcje między sobą w realnych sytuacjach.
- Pokażcie dzieciom z kraju sąsiedzkiego przedszkole, środowisko lokalne, rodzinne miasto, plac zabaw miejscową straż pożarną, zoo..... Dzieci znające miasto mogłyby stać się przewodnikami i z dumą zaprezentować swoje ulubione miejsca. Także wspólne poszukiwanie skarbów byłoby świetnym pomysłem na spędzenie czasu. Dzieci mogłyby rozwiązywać zadania w grupach mieszanych i uczyć się przy tym słownictwa w obu językach.
- Zapraszajcie się wzajemnie na różnego rodzaju festyny i najważniejsze wydarzenia w przedszkolu w ciągu roku i wspólnie świętujcie - w ten sposób dzieci i dorośli poznają w autentyczny sposób tradycje i zwyczaje kraju sąsiada. Rodziny dzieci również mogą wziąć w tym udział.
- Decydujcie się na wspólne wypady weekendowe, wycieczki piesze i tego typu rozrywki, w których wzięłyby udział rodziny - pomagając w ich przygotowaniu i przeprowadzeniu, np. wspólny piknik lub inne aktywności – to, co przeżyją mali i duzi razem i zdobyte przy tym przez nich doświadczenia interkulturowe przyczynią się do wzrostu akceptacji i wsparcia przez rodziców nauki języka sąsiada wśród dzieci w przedszkolu.
- Odkrywajcie zabytki w bliższej i dalszej okolicy i stwórzcie razem z dziećmi wspomnienia, w których relacje międzykulturowe będą grały główną rolę.

Projekty

Jeśli wymiana z placówką partnerską działa dobrze, możecie Państwo zdecydować się na zaplanowanie i realizację wspólnych projektów, przy których będziecie przez dłuższy czas pracować z przedszkolem partnerskim. Do konkretnego tematu zaplanujcie wspólnie główne punkty i cele – najlepiej dzieląc je na dni spotkań, które odbędą się naprzemiennie w kraju sąsiada. Spotkania będą odpowiednio przygotowywane w danej placówce, z pomocą dzieci.

- Być może w ciągu tego czasu powstanie wspólne dwujęzyczne „**bajkowe przedstawienie**”, które dzieci zaprezentują rodzicom na zakończenie projektu?
- Albo stworzycie z dziećmi niewielką dwujęzyczną książkę kucharską z przepisami z obu państw, które zostaną wypróbowane w czasie trwania projektu?
- Może opowiecie Państwo o współpracy partnerskiej za pomocą wspólnej wystawy, która będzie opisana w dwóch językach i będzie można ją obejrzeć w dwóch krajach, np. z pracami plastycznymi dzieci na dany temat, z zabawkami z dawnych lat, które dzieci przyniosą od swoich rodziców lub dziadków itp.? Może stanie się to piękną tradycją, którą będziecie Państwo powtarzać co roku na konkretnych wydarzeniach w swoim mieście?
- Albo zorganizujecie Państwo wspólnie zawody dla obu przedszkoli, które będą np. na temat ochrony środowiska, nauk badawczych czy dbania o zdrowie itp.

Na NiKiS znajdziecie Państwo więcej pomysłów, koncepcji projektowych i przykładów z pracy w przedszkolu, które możecie wykorzystać. Życzymy Państwu, aby Wasza kreatywność i pomysłowość nie miała granic!

Ważna jest przy tym również maksyma „Mniej znaczy więcej”! Główną rolę odgrywa dziecko - jako aktywny twórca swoich procesów uczenia, ze swoją ciekawością odkrywania i badania świata. Dzięki międzynarodowym spotkaniom i projektom stworzycie Państwo zachęcającą przestrzeń do nauki, w której, za pomocą interakcji poprzez zabawę z innymi ludźmi z kraju sąsiedzkiego, dzieci doświadczą wielu wartościowych rzeczy – do tego potrzeba wystarczająco dużo wolnej przestrzeni i czasu. Zadaniem kadry pedagogicznej jest towarzyszenie dzieciom podczas tej pełnej przygód podróży do kraju sąsiada, szczególnie podczas poznawania języka i kultury.

Dbanie o kontakt „w międzyczasie“

Jeśli Wasze przedszkole partnerskie jest daleko lub regularne spotkania dzieci nie są możliwe z innych powodów, powinno się cały czas dbać o współpracę partnerską. Jest wiele sposobów, żeby poznać razem z dziećmi przedszkole, ojczyznę, język i kulturę sąsiada.

- Wysyłajcie regularnie **listy** do placówki partnerskiej: załączajcie do przesyłki namalowane przez dzieci obrazki lub zdjęcia czy filmiki ze swojego przedszkola, swojej miejscowości, które nagracie razem ze swoimi dziećmi... – i ciescie się wspólnie z listów z kraju sąsiada. Być może powstaną pierwsze listowne przyjaźnie między dziećmi i ich rodzinami, których kolejnym krokiem będzie wizyta w kraju sąsiada?
- Zależnie od możliwości, **spotkania** mogą odbywać się również wirtualnie, np. poprzez Skype.

Możecie Państwo również zadbać o kontakt z placówką partnerską za pomocą **projektu medialnego**.

Współpracę transgraniczną należy podtrzymywać w codziennym życiu przedszkola poprzez uwidocznienie kraju sąsiedniego i instytucji partnerskiej: Na przykład, można wspólnie z dziećmi zaprojektować mały "kącik sąsiedzki" - z autentycznymi przedmiotami z sąsiedniego kraju, takimi jak książki, plakaty, mapy, zdjęcia, przykładowe opakowania typowych produktów spożywczych... Dobrym projektem jest również wymiana z partnerską placówką poprzez dostarczanie sobie nawzajem materiałów i wspieranie się w ten sposób w zakładaniu "kącików sąsiedzkich". Dla Państwa dzieci, rodziców itp. zawsze znajdzie się okazja, aby dowiedzieć się czegoś nowego o sąsiednim kraju i wymienić się pomysłami.

Wymiana doświadczeń w kadrze pedagogicznej

Dbanie o międzynarodową współpracę partnerską z przedszkolem z kraju sąsiada jest ważne nie tylko dla dzieci, ale również jest niesamowitym doświadczeniem dla kadry. Uczestniczący w tym dorośli, przede wszystkim nauczyciele, również mogą na tym skorzystać.

- Wymieńcie się z kadrą pedagogiczną przedszkola partnerskiego **wiedzą fachową i doświadczeniami**.
- Poznajcie podczas **spotkań** przedszkole partnerskie i pedagogiczną koncepcję placówki.
- Przeprowadźcie **wzajemne hospitacje** kadry pedagogicznej oraz razem z kolegami i koleżankami z kraju sąsiedzkiego podzielcie się swoimi doświadczeniami.

W ten sposób możecie znaleźć cechy wspólne i różnice w zakresie pracy pedagogicznej w koncepcjach, podstawie programowej czy planach pracy, przestudiować je i poprzez to wiele się nauczyć. To szersze spojrzenie daje impulsy nie tylko do Państwa własnej pracy pedagogicznej. Pomaga również zrozumieć się lepiej nawzajem, poznać różne style pracy i wzmacnia wzajemne zaufanie. Dzięki temu możecie Państwo z przedszkolem partnerskim łatwiej i zarazem lepiej zaplanować i zrealizować aktywności oraz zajęcia dla dzieci.

Spotkajcie się z kolegami i koleżankami z przedszkola partnerskiego również na neutralnym gruncie (np. na wspólnym świętowaniu po udanych zajęciach, wspólnych weekendach...) i zaproście się wzajemnie na ważne wydarzenia w Waszych placówkach. Doświadczenie wielu uczestników życia przedszkola pokazuje, że przyjaźnie rozwijają się nie tylko wśród dzieci, ale także wśród dorosłych. To sprawia, że międzynarodowa współpraca staje się długotrwała.

Poznawanie języka poprzez wymianę doświadczeń specjalistów

Dzięki dobrze działającej międzynarodowej współpracy przedszkoli partnerskich macie Państwo wspaniałą szansę. Możecie sprawić, że przy niewielkim nakładzie pracy w Waszym przedszkolu pojawią się specjaliści - pedagodzy, których językiem ojczystym jest język sąsiada. Tym samym umożliwicie dzieciom z obu placówek regularne odkrywanie języka kraju sąsiedzkiego.

Zasada jest prosta: Jeden z niemieckojęzycznych wychowawców jeździ regularnie (np. raz w tygodniu) do placówki partnerskiej i zajmuje się tam dziećmi prowadząc zajęcia po niemiecku. Natomiast jeden z polskich wychowawców przyjeżdża do placówki w Niemczech i robi to samo po polsku. Te spotkania z językiem sąsiedzkim będą w idealnym przypadku rozszerzane o inne ważne wydarzenia obu przedszkoli (miedzykulturowe spotkania, wspólne projekty).

Ważne jest, aby wychowawcy od samego początku konsekwentnie porozumiewali się z dziećmi w swoim języku ojczystym i aby język ten towarzyszył im przez cały dzień – tutaj warto wspomnieć o fachowym przygotowaniu i kształceniu się w zakresie metody immersji.

Zalety takiej wymiany doświadczeń to:

- Nie będzie brakowało personelu w Państwa przedszkolu.
- Zamiast stosunkowo kosztownego organizowania regularnych spotkań dzieci, nauczyciel wyjeżdża regularnie (na oficjalne zlecenie), jako "ambasador" języka i kultury, do sąsiedniego kraju.
- Nawet jeśli nie posiadacie własnego wsparcia językowego kraju sąsiada, możecie zapewnić swoim dzieciom regularną, powiązaną z codziennym życiem przygodę językową poprzez towarzyszenie im w codziennym życiu przedszkola przez specjalistów używających danego języka z kraju sąsiedniego, jako ojczystego, umożliwiając im w ten sposób intensywne spotkanie z językiem i kulturą sąsiada.
- Jest również możliwość sprowadzenia niemieckich nativ speakerów w ramach tymczasowego wolontariatu do przedszkoli. Stowarzyszenie Inicjatyw Niemożliwych MOTYKA w współpracy z Paritätische Freiwilligendienst Sachsen gGmbH chętnie Państwa wesprą.

W jaki sposób spotkania stają się pozytywnymi doświadczeniami międzykulturowymi?

Należy zorganizować spotkanie dzieci w taki sposób, aby mogły one wejść w interakcję z dziećmi z sąsiedniego kraju, dobrze się przy tym bawiąc i czując się swobodnie.

W gruncie rzeczy oznacza to, że w pracy pedagogicznej należy stwarzać **okazje** do wspólnych działań, umieć pobudzać do nich, ale jednocześnie pozostawić wystarczająco dużo miejsca na zabawę indywidualną. Oto kilka praktycznych wskazówek:

- Stwórzcie dobrą atmosferę spotkania, która będzie zewnętrzną ramą dla wszystkich uczestników – poprzez wesóły, odpowiedni wystrój pokoju, mały poczęstunek, drobne rękodzieła i upominki do zabrania do domu, z małymi niespodziankami pomiędzy ...
- W celu zmniejszenia strachu przed kontaktem i przełamania lodów odpowiednie są na przykład metody **zabawnej animacji językowej**. Przygotujcie wspólnie z kolegami/koleżankami z sąsiedniego kraju gry zapoznawcze lub w razie potrzeby skorzystajcie z pomocy przeszkolonych animatorów językowych.
- Wspierajcie Państwo naturalne interakcje we wspólnych działaniach dzieci. Wykorzystajcie sytuacje i czynności, które są częścią codziennego życia dzieci np. wspólne spożywanie posiłków przy mieszanych narodowościowo stołach i przydzielanie małych zadań mieszanym zespołom lub grupom, np. dyżur przy stole.
- Każde dziecko ma swoje własne tempo (poznawania) uczenia się i może się zdarzyć, że poszczególne dzieci są przytłoczone sytuacją spotkania. Postarajcie się Państwo budować dla nich mosty i angażować je, ale także stwarzać im **możliwość wycofania się**.

Zalecane jest dobre przygotowanie dzieci na spotkanie i rozbudzenie ich ciekawości:

- Warto wspólnie wcześniej zapoznać się z krajem sąsiedzkim: Skąd pochodzą dzieci? Jak wygląda ich przedszkole...?
- Nauczcie się wspólnie formułki lub piosenki na powitanie w języku sąsiada, którą dzieci będą mogły wykorzystać podczas wizyty, przygotujcie wspólnie z dziećmi coś na przekąskę....
- Pamiętajcie, aby zaangażować również rodziców, poinformować ich o zbliżającym się wydarzeniu transgranicznym, zaplanować je wspólnie z nimi na wywiadówce...

Działajcie jako wzór do naśladowania dla dzieci i przeżyjcie udaną współpracę międzykulturową razem z kolegami z sąsiedniego kraju:

- Wykorzystajcie świadomie wymiany transgraniczne jako doświadczenie międzykulturowe i jako proces uczenia się dla samego siebie. Otwarcie podchodźcie do dzieci z sąsiedniego kraju i wchodźcie z nimi w interakcje. Wymieniajcie się doświadczeniami z kolegami z sąsiedniego kraju i w ten sposób praktykujcie międzykulturowość razem z dziećmi.
- Pokonujcie własne bariery językowe i pozostańcie przy tym autentyczni. Bez względu na to, czy posiadacie Państwo umiejętności językowe, czy nie, komunikacja przebiega na wiele sposobów, również niewerbalnie, a jeśli się w nią zaangażujecie, możecie się świetnie bawić. Nieporozumienia są również częścią procesu i mogą być rozwiązywane wspólnie. Dla dzieci jest to ekscytujące doświadczenie, a być może nawet możliwość udzielenia wsparcia w roli małych "mediatorów językowych". To sprawia, że dzieci są dumne i mobilizuje je świadomość, że dorośli uczą się razem z nimi.
- Upewnijcie się, że oba języki używane podczas spotkania są na tym samym poziomie. Wspólnie z kolegami z sąsiedniego kraju postarajcie się, aby wszystkie działania podczas spotkania odbywały się w obu językach, dzięki czemu dwujęzyczność stanie się autentycznym doświadczeniem.